

תוכן עניינים

- סעיף א': סיכום של המאמר 3
- סעיף ב': דיון אינטגרטיבי ביחס לשני מאמרים מהקורס 5
- סעיף ג': ביקורת על המאמר 7
- ביבליוגרפיה 8

סעיף א': סיכום של המאמר

רקע: כאשר הגיעה מגפת הקורונה לאוסטרליה וניו זילנד בשנת 2020, היא הביאה לשיבוש ניכר בחיי השגרה בכל תחום אפשרי. המגפה פגעה לציבור בבריאות וברווחה האישית, במערכות יחסים חברתיות, בפעילות כלכלית ובמערך הפוליטי. אחד הביטויים החריפים להשפעת הקורונה היה כי ממשלות סגרו גבולות לאומיים וגם ביצעו סגרים בתוך המדינות, כך שבין היתר בתי ספר, אוניברסיטאות, עסקים ומקומות תפילה נסגרו. כל זאת בכדי למנוע את התפשטות הנגיף. ספציפית, במאמר זה, מבקשים להתמקד במכללות תיאולוגיות. ככלל המכללות והאוניברסיטאות, היו המכללות התיאולוגיות צריכות להיות מאורגנות מחדש במהירות, ובדומה לשאר האקדמיות - פגישות זום והדרכה מקוונת הפכו במהירות לנורמה. אולם, בעוד שהמעבר להוראה מקוונת היה מאתגר מספיק בלימודי התנ"ך והתיאולוגיה, הרי שהיה מאתגר כפליים עבור לימודי הפרקטיקום (התנסות בשטח), שבהם אינטראקציה בין אדם לאדם היא חלק אינטגרלי מהלמידה. לאור בעייתיות זו, מבקשים כותבי המאמר לבחון, כיצד ניהלו סטודנטים, מפקחים ומנהלי תכניות שינוי של מעבר ללמידה מקוון בנסיבות הקורונה, תוך שמירה על האתוס הכללי של הדיסציפלינה? לשם מענה על שאלת המחקר הזו, האגודה האוסטרלית והניו זילנדית לחינוך שדה תיאולוגי (ANZATFE) ביצעה סקר בקרב 30 מחבריה (משתי המדינות), באוקטובר 2020, כדי לבחון את נקודות המבט של מחנכי בשדה התיאולוגי, על השפעת המגיפה על תלמידים, מפקחים ותוכניות. עבור ארגון קטן, זה היה מעודד שיותר משלושים מחנכי שדה הגיבו ממכללות תיאולוגיות. המשתתפים שיתפו פעולה בקלות ואף היו להוטים לחלוק את חוויותיהם. הממצאים כדלקמן.

השפעת הקורונה על חוויית הלמידה: אופי המגיפה דרש שינוי של המטרות והציפיות המקוריות של שיבוץ התלמידים בהתנסויות שלהם בשטח. מה גם, כי 70 אחוז מהמשיבים ציינו כי יכולתם של תלמידיהם להשיג את יעדי הלמידה המקוריים שלהם ירדה. אמנם, לא כל התלמידים הושפעו לרעה בתגובה למגפה, אבל עיתוי המגיפה גרם לכך שהסטודנטים שהחלו התנסות חדשה שכן מקופחים במיוחד, מאחר והיה להם מאתגר מאד להתחבר בצורה משמעותית עם מפקחים וחברי קהילה שהם רק פגשו בצורה של למידה מרחוק (הלימודים באוסטרליה וניו זילנד מתחילים בפברואר, וסגרי הקורונה החלו מיד לאחר מכן במרץ). כמו כן, 45 אחוז מהמשיבים דיווחו שלפחות אחד מהתלמידים שלהם ביטל או הקפיא את השיבוץ שלו מסיבות הקשורות למגיפה, כגון חוסר יכולת לעמוד בדרישות עקב היעדר הזדמנויות למעורבות אמתית, סיבות אישיות כמו חרדה מוגברת או תחושת עומס יתר בגלל אחריות נוספת בבית, צורך של הסטודנטים לפקח על ילדים משלהם שאינם יכולים ללכת לבית הספר, וסיבות מעשיות כמו הגבלות נסיעה למי שמתכננים שיבוצים בין-תרבותיים בחו"ל. זאת ועוד, למרות האתגרים, המשיבים ציינו כי רוב התלמידים הצליחו להסתגל למצב החדש ולפתח מטרות למידה חדשות, לרבות, עבודה עם מפקחים במטרה לחשוב מחדש איך מפגשי כנסייה עשויים להיראות במהלך סגרים, פתיחת קבוצות חונכות מקוונות, ארגון משלוחי מכולת למשפחות נזקקות, הפעלת סמינר זום על תגובה נוצרית לחרדה מהסגרים, פיתוח סדנא שמלמדת את חברי הכנסייה כיצד להשתמש במצלמות רשת ולעסוק בפולחן מקוון. למעשה, ככל שהכנסיות התאמצו לערוך התכנסויות מקוונות/היברידיות, רוב הסטודנטים גילו שהמשמעות של תפקידם בכנסייה המקומית, והאחריות שלהם, הולכת וגוברת. הם ראו בכך הזדמנות מגוונת להתחבר לקהילה ולהבין יותר טוב את תחושת שליחותם גם בעת אתגרים וקשיים חיצוניים.

השפעה על מנחים/מפקחים: בדומה לתלמידיהם, המפקחים והמנחים היו מגוונים בתגובותיהם להשפעות המגיפה על תכנית החינוך בשטח. 30 אחוז מהנשאלים דיווחו כי חלק מהמנחים מצאו את הנסיבות של הקורונה בתור מאתגרות מדי, מה שהוביל לירידה בקשר המשמעותי שנוצר עם התלמידים בהשוואה לשנה רגילה. 59 אחוז מהנשאלים (הרוב), לעומת זאת, ציינו כי הקשר המשמעותי בין סטודנטים למנחה גדל או נשאר זהה במהלך הלמידה המקוונת. נראה שהמפקחים הצליחו בדרך כלל לסייע לסטודנטים למצוא שיבוצים שהעניקו לתלמידים תחושת משמעות. וגם, למרות שלא היו עימם מגע פנים אל פנים ולא צפו ישירות באינטראקציות בשטח של הסטודנטים, המנחים המשיכו לתת משוב על בסיס פרי משימותיהם. אמנם, לא היה זה מועיל כמו לעבוד פרונטלית, אבל זה התגלה כמספק לאור הנסיבות.

מנחי התנסויות בשטח: גם מחנכי השטח עצמם לא היו חסינים מפני ההפרעה שנגרמה על ידי המגיפה. המשיבים ציינו עומס עבודה מוגבר בזמן שהם ביקשו לנהל את חרדת התלמידים. הם גם חוו מתח נפשי וחוסר ודאות בנוגע לארגון שיבוצים חדשים של תלמידים להתנסויות. הם הרגישו עייפות רבה יותר ככל

שהתרבו פגישות זום ואכזבה אישית מהיעדר מעורבות פנים אל פנים עם סטודנטים ועמיתים. מלבד זו, 30 אחוז מהנשאלים ציינו ירידה בזמן שהושקע בהובלת רפלקציה תיאולוגית לסטודנטים. באופן דומה, 30 אחוז דיווחו על ירידה בשיעור קיום ישיבות של ועדות ההתנסות בשטח. עם זאת, רוב הנשאלים הרגישו שהם הצליחו להגיב במהירות למצב החדש בתכניות החינוך והמכללות בשטח, כלהלן: גמישות בדרישות לשעות השמה, הרחבות האופציות המוצעות למבחנים, מתן שירותי תמיכה מוגברים לסטודנטים, והענקת הכשרה לסטודנטים ולמפקחים בשימוש בזום.

רפלקציה על התוכניות האקדמיות הדתיות בקורונה: בנוסף לשיקוף על אתגרי המגיפה, התבקשו מנהלי התוכניות לרשום הצלחות שחוו בעצמם וביחס לתכניותיהם למרות הקשיים של הקורונה. רבים הזכירו את שיפור המיומנויות שלהם בשימוש בפלטפורמות מקוונות. הם כי ציינו שזכו לראות את התלמידים צומחים מבחינת חדשנות ויצירתיות. הם גם הרגישו שהצליחו לעזור לתלמידים להתמקד מחדש במחויבויות הליבה של השירות, ונתנו לתלמידים הזדמנות לחשוב על כנסייה ועל שליחותם בדרכים חלופיות. כמו כן, הייתה תשובה מעורבת לשאלה כיצד ניתן לדמיין מחדש תכניות לחינוך בשטח בהתקדם. עם זאת, חלקם לא חושבים שבתום משבר הקורונה, הם ימשיכו לאמץ את השינויים שנערכו במהלך הסגר. החלק האחר של המשיבים דווקא רואה במשבר הזדמנות לעצב מחדש את תכניות החינוך בשטח ואת תכניות הלימודים במכללות, למשל דרך הכנסת ייעוץ מקוון כמודול למידה, העברת סדנאות מקוונות בכדי לבנות יכולת למתמחים לשרת בהקשרים דיגיטליים וכיו"ב. ככלל, נראה שמחנכי שטח באוסטרליה ובניו זילנד רואים כיום צורך להיות מוכנים להשיק פתרונות מקוונים יצירתיים לאור משבר הקורונה וההבנה כי החיים הפרונטליים מאד שבריריים ועלולים להיגדע באחת. עם זאת, הם מכירים בכך שצריך לעשות זאת תוך התחשבות בהקשר, כהתפתחות המגפה, ובמטרות הכוללות של מפעל החינוך בשטח.

מסקנה: המחקר הנוכחי מצביע על כך שמה שדרוש יותר מתמיד הם מיומנויות הסתגלות הקשריות ותרגול רפלקטיבי. אין ספק, כי לחינוך השדה התיאולוגי תפקיד מכריע בפיתוח מאפיינים אלה, כהכנה של המתחנכים בדת לעולם האמיתי שבו יחיו וישרתו. ככל שהעולם והכנסייה מובלים לעתים בעל כורחם (למשל בגין המגפה) לאפשרויות חדשות של שירות הקהילה, התלמידים של האקדמיות הדתיות חייבים להיות מצוידים בכלים לבצען.